Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

15. travnja 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Uredba (EU) br. 604/2013 – Određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu – Članak 27. – Pravni lijek – Uzimanje u obzir elemenata koji su nastali nakon odluke o transferu – Djelotvorna sudska zaštita”

U predmetu C-194/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Conseil d'État (Državno vijeće, Belgija), odlukom od 12. veljače 2019., koju je Sud zaprimio 28. veljače 2019., u postupku

H. A.

protiv

État belge,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen (izvjestitelj), A. Kumin i N. Wahl, predsjednici vijeća, E. Juhász, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos i N. Jääskinen, suci,

nezavisni odvjetnik: A. Rantos,

tajnik: M. Krausenböck, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 9. studenoga 2020.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za osobu H. A., J. Hardy, *advocaat*, M. El Khoury i I. Fontignie, *avocates*,

– za belgijsku vladu, C. Pochet, M. Jacobs i P. Cottin, u svojstvu agenata, uz asistenciju D. Matraya, J. Matray, S. Matray i C. Pironf, *avocats*,

– za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i C. S. Schillemans, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, G. Wils i M. Condou-Durande, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 2. veljače 2021.,

* Jezik postupka: francuski

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 27. Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (SL 2013., L 180, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 108. i ispravak SL 2017., L 49, str. 50.; u daljnjem tekstu: Uredba Dublin III) i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe H. A., državljanina treće države, i État belge (Belgijska Država), povodom odluke Office des étrangers (Ured za strance, Belgija) kojom se odbija zahtjev osobe H. A. za azil i kojom joj se nalaže da napusti belgijsko državno područje.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2013/32/EU

3 Članak 46. Direktive 2013/32/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite (SL 2013., L 180, str. 60.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 249. i ispravci SL 2020., L 76, str. 38. te SL 2020., L 415, str. 90.) u stavcima 1. i 3. određuje:

„1. Države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva imaju pravo na učinkoviti pravni lijek pred sudom, protiv:

(a) odluke donesene u vezi s njihovim zahtjevom za međunarodnu zaštitu, uključujući odluku:
   i. o razmatranju neutemeljenosti zahtjeva u vezi statusa izbjeglice i/ili supsidijarne zaštite;
   ii. o nedopuštenosti zahtjeva […]
   iii. donesenu na granici ili u tranzitnim zonama države članice […]
   iv. [da se] ne provede razmatranje […]

(b) odbijanja ponovnog pokretanja postupka razmatranja zahtjeva nakon njegova okončanja […];

(c) odluke o oduzimanju međunarodne zaštite;

[…]

3. Zbog usklađivanja sa stavkom 1., države članice osiguravaju da se učinkovitim pravnim lijekom predviđa cjelovito i *ex nunc* razmatranje i činjenica i pravnih pitanja […], barem u žalbenim postupcima pred prvostupanjskim sudom.”

Uredba Dublin III

4 Uvodne izjave 4., 5. i 19. Uredbe Dublin III glase:

„(4) U zaključcima [Europskog vijeća s posebnog sastanka u] Tampere[u] [(Finska) 15. i 16. listopada 1999.] navodi se također da bi zajednički europski sustav azila u kratkom razdoblju trebao uključivati jasan i provediv način za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za [azil].

(5) Takav bi se način trebao temeljiti na objektivnim, poštenim kriterijima i za države članice i za predmetne osobe. Trebao bi posebno omogućiti brzo određivanje odgovorne države članice, tako da se osigura učinkovit pristup postupcima za priznavanje međunarodne zaštite i pritom ne ugrozi cilj brze obrade zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

[…]

(19) Kako bi se zajamčila djelotvorna zaštita prava predmetnih osoba trebalo bi, posebno u skladu s člankom 47. Povelje o temeljnim pravima Europske unije, uspostaviti pravne zaštitne mjere i pravo na djelotvoran pravni lijek u vezi s odlukama o transferu u odgovornu državu članicu. Kako bi se osiguralo poštovanje međunarodnog prava, djelotvornim pravnim lijekom protiv takvih odluka trebalo bi obuhvatiti i preispitivanje primjene ove uredbe i pravnog te činjeničnog stanja u državi članici u koju se podnositelja zahtjeva transferira.”

5 Člankom 2. te uredbe određeno je:

„Za potrebe ove uredbe:

[…]

(g) ‚članovi obitelji’ u mjeri u kojoj je obitelj već postojala u zemlji podrijetla, znači sljedeći članovi obitelji podnositelja zahtjeva koji su prisutni na području država članica:

– bračni drug podnositelja zahtjeva ili njegov nevjenčani partner u trajnoj vezi […]

– maloljetna djeca parova iz prve alineje ili podnositelja zahtjeva […]

– kada je podnositelj zahtjeva maloljetan i nije u braku, otac, majka ili druga odrasla osoba koja je odgovorna za podnositelja zahtjeva […]

– kada je korisnik međunarodne zaštite maloljetnik i nije u braku, otac, majka ili druga odrasla osoba koja je za korisnika odgovorna […]”

6 Članak 10. te uredbe propisuje:

„Kada podnositelj zahtjeva ima člana obitelji u državi članici, o čijem zahtjevu za međunarodnu zaštitu u toj državi članici još nije donesena prva odluka o meritumu, ta država članica odgovorna je za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu, pod uvjetom da dotične osobe pisanim putem izraze tu želju.”

7 Članak 17. iste uredbe pojašnjava:

„1. Iznimno od članka 3. stavka 1. svaka država članica može odlučiti da razmotri zahtjev za međunarodnu zaštitu koji u njoj podnese državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i onda kada takvo razmatranje nije njezina odgovornost na temelju kriterija iz ove uredbe.

[…]

2. Država članica u kojoj je zatražena međunarodna zaštita […] ili odgovorna država članica, može bilo kada prije donošenja prve odluke o [meritumu] zatražiti od druge države članice da prihvati podnositelja zahtjeva i da se tako osigura spajanje bilo kojih osoba u rodbinskom odnosu iz humanitarnih razloga, posebno na temelju obiteljskih ili kulturnih aspekata, i onda kada ta druga država članica nije odgovorna na temelju kriterija iz članaka 8. do 11. i članka 16. Predmetne osobe moraju dati svoj pristanak u pisanom obliku.

[…]”

8 Članak 27. Uredbe Dublin III glasi:

„1. Podnositelj zahtjeva […] ima pravo na djelotvoran pravni lijek, u obliku žalbe protiv odluke o transferu ili činjeničnog i pravnog preispitivanja te odluke pred sudom.

2. Države članice osiguravaju razuman rok u kojem predmetna osoba može ostvariti svoje pravo na djelotvoran pravni lijek u skladu sa stavkom 1.

3. Za potrebe žalbi protiv odluka o transferu ili preispitivanja tih odluka, države članice u svom nacionalnom pravu određuju da:

(a) predmetna osoba na temelju žalbe ili preispitivanja ima pravo ostati u predmetnoj državi članici do ishoda žalbe ili preispitivanja; ili

(b) se transfer automatski odgađa i takva odgoda prestaje nakon isteka određenog razumnog roka tijekom kojeg je sud, nakon detaljnog i temeljitog razmatranja, odlučio o tome hoće li žalbi ili preispitivanju dodijeliti suspenzivni učinak; ili

(c) predmetna osoba ima mogućnost da u razumnom roku od suda zatraži odgodu izvršenja odluke o transferu do ishoda žalbe ili preispitivanja. Države članice odgađanjem transfera do donošenja odluke o prvom zahtjevu za odgodu osiguravaju da je na raspolaganju djelotvoran pravni lijek. […]

4. Države članice mogu odrediti da nadležna tijela po službenoj dužnosti mogu odlučiti da odgode izvršenje odluke o transferu do ishoda žalbe ili preispitivanja.

5. Države članice osiguravaju da predmetna osoba ima pristup pravnoj pomoći i, kada je to potrebno, jezičnoj pomoći.

6. Države članice osiguravaju da se na zahtjev odobrava besplatna pravna pomoć kada predmetna osoba ne može pokriti s tim povezane troškove. […]”

Belgijsko pravo

9 Članak 39/2 loi du 15 décembre 1980, sur l’accès au territoire, le séjour, l’établissement et l’éloignement des étrangers (Zakon od 15. prosinca 1980. o ulasku, boravku, ostanku i udaljavanju stranaca (*Moniteur belge* od 31. prosinca 1980., str. 14584.)) u stavku 2. propisuje:

„Conseil [du contentieux des étrangers (Vijeće za sporove u vezi sa strancima, Belgija)] odlučuje presudom o drugim tužbama za poništenje zbog postupovnih povreda koje su bitne ili uzrokuju ništetnost te zbog prekoračenja ili zlouporabe ovlasti.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

10 Osoba H. A. podnijela je 22. svibnja 2017. zahtjev za azil u Belgiji.

11 Nakon saslušanja osobe H. A. 31. svibnja 2017., Office des étrangers (Ured za strance) zatražio je od španjolskih tijela 22. lipnja iste godine da prihvate navedenu osobu.

12 Španjolska tijela su 4. srpnja 2017. pristala prihvatiti osobu H. A.

13 Office des étrangers (Ured za strance) 1. kolovoza 2017. odbio je zahtjev za azil koji je podnijela osoba H. A. te joj je naložio da napusti belgijsko državno područje.

14 Osoba H. A. tu je odluku pobijala pred Conseilom du contentieux des étrangers (Vijeće za sporove u vezi sa strancima) tužbom podnesenom 25. kolovoza 2017. ističući, među ostalim, da je njezin brat pristigao u Belgiju 22. kolovoza te godine, da je on u toj zemlji podnio zahtjev za azil i da je njihove zahtjeve nužno ispitati zajedno kako bi se osigurala pravičnost postupka.

15 Presudom od 30. studenoga 2017. to vijeće odbilo je tu tužbu. Ta se presuda djelomično temeljila na utvrđenju prema kojem su elementi koji se odnose na dolazak brata osobe H. A. u Belgiju nastali nakon donošenja sporne odluke Officea des étrangers (Ured za strance) te se stoga nisu mogli uzeti u obzir prilikom ocjene zakonitosti te odluke.

16 Osoba H. A. je 28. prosinca 2017. protiv te presude podnijela žalbu u kasacijskom postupku pred sudom koji je uputio zahtjev. U prilog toj žalbi ističe da je Conseil du contentieux des étrangers (Vijeće za sporove u vezi sa strancima) povrijedio njezino pravo na djelotvoran pravni lijek, kako proizlazi iz članka 27. Uredbe Dublin III i članka 47. Povelje, s obzirom na to da je prilikom ispitivanja zakonitosti odluke o transferu odbio uzeti u obzir okolnosti koje su nastale nakon donošenja te odluke.

17 U tim je okolnostima Conseil d'État (Državno vijeće, Belgija) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 27. [Uredbe Dublin III], zasebno ili u vezi s člankom 47. [Povelje], tumačiti na način da radi osiguranja prava na djelotvoran pravni lijek zahtijeva da nacionalni sud, ovisno o slučaju, uzme u obzir okolnosti koje su nastale nakon donošenja odluke o ‚dablinskom transferu'?"

Postojanje predmeta glavnog postupka

18 Belgijska vlada smatra da postupak o zahtjevu za prethodnu odluku valja obustaviti. Naime, osoba H. A. više nema pravni interes za podnošenje žalbe u kasacijskom postupku jer su belgijska tijela 31. siječnja 2019. započela razmatrati njezin zahtjev za međunarodnu zaštitu, a zatim su joj 28. kolovoza iste godine odobrila azil.

19 Na poziv Suda da navede smatra li da mu je odgovor na njegovo prethodno pitanje još uvijek potreban za odlučivanje u glavnom postupku, sud koji je uputio zahtjev odgovorio je da ostaje pri svojem zahtjevu za prethodnu odluku.

20 Taj je sud u tom pogledu pojasnio, osobito, da žalba u kasacijskom postupku nije bespredmetna s obzirom na to da se odnosi na sudsku odluku koju nikakva činjenična okolnost ne može ukloniti iz pravnog poretka. Međutim, smatra da bi se, ako su elementi na koje se poziva belgijska vlada točni, doista moglo postaviti pitanje ima li osoba H. A. i dalje pravni interes da ishodi ukidanje presude koju

pobija u glavnom postupku. Ipak, navedeni sud ne može po službenoj dužnosti i bez kontradiktorne rasprave odlučiti da je taj interes nestao i da odgovor na postavljeno pitanje više nije potreban za rješavanje spora u glavnom postupku.

21 U tom pogledu valjda podsjetiti na to da je prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda postupak predviđen člankom 267. UFEU-a instrument suradnje između Suda i nacionalnih sudova, zahvaljujući kojem Sud nacionalnim sudovima pruža elemente tumačenja prava Unije koji su im potrebni za rješavanje sporova koji se pred njima vode (presuda od 12. ožujka 1998., Djabali, C-314/96, EU:C:1998:104, t. 17. i od 19. studenoga 2019., A. K. i dr. (Neovisnost disciplinskog vijeća Vrhovnog suda), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, t. 69.).

22 Prema isto tako ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru suradnje između njega i nacionalnih sudova uspostavljene u članku 267. UFEU-a isključivo je na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, kad se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je u pravilu dužan odgovoriti na njih (presuda od 24. studenoga 2020., Openbaar Ministerie (Krivotvorenje isprava), C-510/19, EU:C:2020:953, t. 25. i navedena sudska praksa).

23 Budući da sud koji je uputio zahtjev smatra da je na temelju postupovnih pravila belgijskog prava i dalje dužan odlučiti u glavnom postupku, valja smatrati da je taj spor pred tim sudom još uvijek u tijeku i da je odgovor Suda na postavljeno pitanje i dalje koristan za rješavanje navedenog spora.

24 Stoga valja odlučiti o zahtjevu za prethodnu odluku.

O prethodnom pitanju

25 Svojim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 27. stavak 1. Uredbe Dublin III, prema potrebi u vezi s člankom 47. Povelje, tumačiti na način da mu se protivi nacionalno zakonodavstvo koje predviđa da sud koji odlučuje o tužbi za poništenje odluke o transferu ne može, u okviru ispitivanja tog pravnog lijeka, uzeti u obzir okolnosti nastale nakon donošenja te odluke.

26 Uvodno, budući da je belgijska vlada na raspravi tvrdila da su postupovna pravila belgijskog prava u skladu s pravom Unije jer predviđaju da je nadležni sud dužan, u okviru ispitivanja tužbe za poništenje odluke o transferu, uzeti u obzir okolnosti nastale nakon donošenja te odluke koje su odlučujuće za pravilnu primjenu Uredbe Dublin III, valja podsjetiti na to da je na Sudu da u okviru raspodjele ovlasti između sudova Unije i nacionalnih sudova uzme u obzir činjenični i pravni kontekst prethodnih pitanja kako je definiran odlukom o njihovu upućivanju. Prema tome, ispitivanje zahtjeva za prethodnu odluku ne može se provesti s obzirom na tumačenje nacionalnog prava koje je iznijela vlada države članice (vidjeti u tom smislu presudu od 21. lipnja 2016., New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, t. 25.).

27 Sud koji je uputio zahtjev jasno je utvrdio da, u skladu s njegovim tumačenjem belgijskog prava, upravni sud mora odlučiti, u okviru ispitivanja tužbe za poništenje podnesene protiv odluke o transferu, o zakonitosti te odluke kako ju je bilo donijelo dotično upravno tijelo, odnosno na temelju podataka kojima to tijelo raspolaže a da pritom ne može uzeti u obzir okolnosti nastale nakon donošenja navedene odluke.

28 Slijedom toga, Sud za potrebe ovog prethodnog postupka ne može prihvatiti tumačenje postupovnih pravila belgijskog prava koje zagovara belgijska vlada.

29 Osim toga, belgijska i nizozemska vlada te Europska komisija istaknule su da okolnosti koje su nastupile nakon donošenja odluke o transferu iz glavnog postupka na koje se poziva osoba H. A. nisu odlučujuće za pravilnu primjenu Uredbe Dublin III.

30 U tom pogledu točno je da, ne dovodeći u pitanje eventualno korištenje diskrecijske klauzule sadržane u članku 17. Uredbe Dublin III predmetne države članice, dolazak u državu članicu moliteljicu brata podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu ne može, uzimajući u obzir definiciju pojma „članovi obitelji" koja se nalazi u članku 2. točki (g) te uredbe, opravdati primjenu članka 10. navedene uredbe, koji se odnosi na slučaj u kojem podnositelj zahtjeva u državi članici ima člana obitelji o čijem zahtjevu za međunarodnu zaštitu podnesenom u toj državi članici još nije donesena prva odluka o meritumu.

31 Međutim, to utvrđenje ne može sudu koji je uputio zahtjev pružiti odgovor koji bi bio dovoljan za odlučivanje o žalbi u kasacijskom postupku koja mu je podnesena s obzirom na to da je taj sud pojasnio da u okviru ispitivanja te žalbe u kasacijskom postupku mora utvrditi je li Conseil du contentieux des étrangers (Vijeće za sporove u vezi sa strancima) bio dužan uzeti u obzir okolnosti nastale nakon donošenja sporne odluke o transferu a da pritom ne može ocijeniti mogu li okolnosti na koje se osoba H. A. konkretno pozvala pred potonjim vijećem imati utjecaj na određivanje odgovorne države članice.

32 Imajući u vidu problematiku o kojoj u glavnom postupku odlučuje sud koji je uputio zahtjev, valja podsjetiti na to da je člankom 27. stavkom 1. Uredbe Dublin III predviđeno da osoba protiv koje je donesena odluka o transferu ima pravo na djelotvoran pravni lijek u obliku žalbe protiv te odluke ili činjeničnog i pravnog preispitivanja navedene odluke pred sudom.

33 Doseg tog pravnog lijeka pobliže je opisan u uvodnoj izjavi 19. te uredbe, u kojoj se napominje da bi radi osiguravanja poštovanja međunarodnog prava djelotvoran pravni lijek uspostavljen navedenom uredbom protiv odluka o transferu trebao obuhvatiti, s jedne strane, ispitivanje primjene same uredbe i, s druge strane, ispitivanje činjeničnog i pravnog stanja u državi članici u koju se podnositelja zahtjeva transferira (presude od 25. listopada 2017., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, t. 37. i od 2. travnja 2019., H. i R., C-582/17 i C-583/17, EU:C:2019:280, t. 39.).

34 Uzimajući u obzir osobito opći razvoj sustava određivanja države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu podnesenog u jednoj od država članica – do kojeg je došlo usvajanjem Uredbe Dublin III i njezinih ciljeva – članak 27. stavak 1. navedene uredbe treba tumačiti na način da se pravni lijek koji se njome propisuje protiv odluke o transferu mora moći odnositi i na poštovanje pravila o određivanju odgovornosti za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu i na njome propisana postupovna jamstva (presude od 25. listopada 2017., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, t. 38. i od 2. travnja 2019., H. i R., C-582/17 i C-583/17, EU:C:2019:280, t. 40.).

35 Usto, Sud je presudio da, s obzirom na, s jedne strane, cilj jamstva djelotvorne zaštite predmetnih osoba sukladno članku 47. Povelje, koji je naveden u uvodnoj izjavi 19. Uredbe Dublin III, i, s druge strane, cilj jamstva brzog određivanja države članice odgovorne za obradu zahtjeva za međunarodnu zaštitu, koji je naveden u uvodnoj izjavi 5. te uredbe, podnositelj zahtjeva mora imati mogućnost djelotvornog i brzog pravnog lijeka koji mu omogućuje pozivanje na okolnosti koje su nastupile nakon što je donesena odluka o transferu kada je njihovo uzimanje u obzir odlučujuće za pravilnu primjenu navedene uredbe (vidjeti u tom smislu presude od 25. listopada 2017., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, t. 44. i od 25. siječnja 2018., Hasan, C-360/16, EU:C:2018:35, t. 31.).

36 Iz sudske prakse Suda također proizlazi da nacionalni propis kojim se predmetnom podnositelju zahtjeva za međunarodnu zaštitu omogućava pozivanje na okolnosti koje su nastupile nakon donošenja odluke o transferu u okviru tužbe protiv te odluke ispunjava tu obvezu propisivanja brzog i djelotvornog pravnog lijeka (vidjeti u tom smislu presude od 25. listopada 2017., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, t. 45. i od 25. siječnja 2018., Hasan, C-360/16, EU:C:2018:35, t. 32.).

37 Međutim, potonja sudska praksa ipak ne podrazumijeva da države članice, na temelju članka 27. Uredbe Dublin III, nužno moraju organizirati svoj sustav pravnih lijekova na način da zahtjev za uzimanje u obzir odlučujućih okolnosti nastalih nakon donošenja odluke o transferu, spomenut u točki 35. ove presude, bude zajamčen u okviru ispitivanja pravnog lijeka kojim se omogućava osporavanje zakonitosti odluke o transferu.

38 Naime, zakonodavac Unije uskladio je samo neka postupovna pravila u vezi s pravnim lijekom protiv odluke o transferu ili činjeničnim i pravnim preispitivanjem te odluke pred sudom, koji dotičnoj osobi moraju biti na raspolaganju.

39 U tom pogledu, iako članak 27. stavak 1. Uredbe Dublin III i njezina uvodna izjava 19. doprinose definiranju predmeta tog pravnog lijeka i propisuju da se on mora moći podnijeti sudu, stavcima 2. do 6. članka 27. te uredbe pobliže se navodi samo rok u kojem se navedeni pravni lijek mora moći podnijeti, uvjeti odgode izvršenja odluke o transferu u slučaju podnošenja takvog pravnog lijeka i pravna pomoć koja se osobi o kojoj je riječ mora omogućiti.

40 Suprotno tomu, člankom 27. Uredbe Dublin III ne pojašnjava se podrazumijeva li pravo na pravni lijek koje se njime predviđa da sud pred kojim se vodi postupak može *ex nunc* ispitati zakonitost odluke o transferu.

41 Tekst tog članka 27. razlikuje se stoga od teksta članka 46. stavka 3. Direktive 2013/32, donesene istog dana kao i Uredba Dublin III u okviru opće revizije zajedničkog europskog sustava azila, u kojem se navodi da djelotvoran pravni lijek protiv akata iz članka 46. stavka 1. te direktive, među kojima nisu odluke o transferu, predviđa „cjelovito i *ex nunc* razmatranje i činjenica i pravnih pitanja”.

42 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, kada u određenom području u pravu Unije ne postoje pravila, unutarnji pravni poredak svake države članice treba, na temelju načela procesne autonomije, uspostaviti postupovna pravila za sudske postupke koji trebaju osigurati zaštitu prava pojedinaca, ali pod uvjetom da ona nisu nepovoljnija od onih koja uređuju slične situacije u unutarnjem pravu (načelo ekvivalentnosti) i da ne čine u praksi nemogućim ili pretjerano otežanim korištenje prava dodijeljenih pravom Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti u tom smislu presude od 18. lipnja 2002., HI, C-92/00, EU:C:2002:379, t. 67.; od 13. prosinca 2017., El Hassani, C-403/16, EU:C:2017:960, t. 26. i od 9. rujna 2020., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Odbijanje naknadnog zahtjeva – Rok za podnošenje pravnog lijeka) (C-651/19, EU:C:2020:681), t. 34.).

43 Kao drugo, valja podsjetiti na to da su države članice prilikom provođenja prava Unije obvezne osigurati poštovanje prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. prvog stavka Povelje koje potvrđuje načelo djelotvorne sudske zaštite (presuda od 19. prosinca 2019., Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, t. 34.).

44 Kad je riječ, na prvom mjestu, o načelu ekvivalentnosti, ono zahtijeva da se sva pravila primjenjiva na pravne lijekove bez razlikovanja primjenjuju na pravne lijekove koji se temelje na povredi prava Unije i na one, slične, koji se temelje na nepoštovanju unutarnjeg prava (presuda od 15. ožujka 2017., Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, t. 50. i navedena sudska praksa).

45 Na drugom mjestu, kad je riječ o načelu djelotvornosti, valja naglasiti da tužba za poništenje podnesena protiv odluke o transferu, u okviru koje sud pred kojim se vodi postupak ne može uzeti u obzir okolnosti nastale nakon donošenja te odluke koje su odlučujuće za pravilnu primjenu Uredbe Dublin III, ne osigurava dovoljnu sudsku zaštitu koja bi dotičnoj osobi omogućila da ostvari prava koja ima na temelju te uredbe i članka 47. Povelje.

46 Međutim, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 82. i 85. svojeg mišljenja, ne može se isključiti da u okviru nacionalnog pravnog sustava kao cjeline dovoljna sudska zaštita može biti zajamčena i na drugi način, a ne samo uzimanjem u obzir, prilikom razmatranja pravnog lijeka kojim se osigurava nadzor odluke o transferu, odlučujućih okolnosti nastalih nakon donošenja te odluke.

47 Kako bi se osobi o kojoj je riječ pružila dostatna sudska zaštita, poseban pravni lijek različit od pravnog lijeka navedenog u prethodnoj točki mora toj osobi u praksi jamčiti mogućnost da nadležna tijela države članice moliteljice ne mogu provesti transfer navedene osobe u drugu državu članicu ako okolnost koja je uslijedila nakon odluke o transferu sprečava njezino izvršenje. Navedeni pravni lijek također mora osigurati da, kada okolnost nastala nakon odluke o transferu podrazumijeva odgovornost države članice moliteljice, njezina nadležna tijela budu obvezna poduzeti potrebne mjere kako bi priznala tu odgovornost i kako bi bez odgode pokrenula razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je podnijela ista osoba (vidjeti u tom smislu presudu od 25. listopada 2017., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, t. 43.).

48 Iz toga slijedi da uporaba posebnog pravnog lijeka koji omogućuje uzimanje u obzir okolnosti nastalih nakon donošenja odluke o transferu koje su odlučujuće za pravilnu primjenu Uredbe Dublin III treba biti moguća nakon nastanka takvih okolnosti a da ta uporaba ne ovisi o tome je li dotična osoba lišena slobode ili hoće li izvršenje dotične odluke o transferu neposredno uslijediti.

49 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 27. stavak 1. Uredbe Dublin III, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 19., kao i članak 47. Povelje, treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se predviđa da sud pred kojim je pokrenut postupak povodom tužbe za poništenje odluke o transferu ne može, u okviru ispitivanja te tužbe, uzeti u obzir okolnosti nastale nakon donošenja te odluke koje su odlučujuće za pravilnu primjenu te uredbe, osim ako taj propis predviđa poseban pravni lijek koji obuhvaća *ex nunc* razmatranje situacije predmetne osobe čiji su rezultati obvezujući za nadležna tijela te koji se može podnijeti nakon nastanka takvih okolnosti i, osobito, ne ovisi o tome je li dotična osoba lišena slobode ni hoće li izvršenje dotične odluke o transferu neposredno uslijediti.

Troškovi

50 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 27. stavak 1. Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 19., kao i članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se predviđa da sud pred kojim je pokrenut postupak povodom tužbe za poništenje odluke o transferu ne može, u okviru ispitivanja te tužbe, uzeti u obzir okolnosti nastale nakon donošenja te odluke koje su odlučujuće za pravilnu primjenu te uredbe, osim ako taj propis predviđa poseban pravni lijek koji obuhvaća *ex nunc* razmatranje situacije predmetne osobe čiji su rezultati obvezujući za nadležna tijela te koji se može podnijeti nakon nastanka takvih okolnosti i, osobito, ne ovisi o tome je li dotična osoba lišena slobode ni hoće li izvršenje dotične odluke o transferu neposredno uslijediti.

Potpisi